LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL SAUSUMOS KADETŲ UGDYMO SAMPRATOS TVIRTINIMO

2012 m. lapkričio 16 d. Nr. V-1586
Vilnius

Vadovaudamasis Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 (Žin., 2011, Nr. 79-3869), 23.1.4, 23.2.2, 23.3.3, 23.4.2 punktais, Netradicinio ugdymo koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. V-299 (Žin., 2010, Nr. 30-1400), 7 punktu,

t v i r t i n u Sausumos kadetų ugdymo sampratą (pridedama).

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS GINTARAS STEPONAVIČIUS

_____

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministro
2012 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. V-1586

SAUSUMOS KADETŲ UGDYMO SAMPRATA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sausumos kadetų ugdymo sampratos (toliau – Samprata) paskirtis – apibrėžti sausumos kadetų (toliau – kadetų) ugdymo sistemą, kurią galėtų taikyti ją pasirinkusi nevalstybinė vidurinė mokykla ar gimnazija, o kadetų ugdymo sistemos elementus – savivaldybės ar valstybinė vidurinė mokykla ar gimnazija. Samprata apibrėžia kadetų ugdymo tikslus, nuostatas, ugdymo turinį, ugdymo proceso organizavimą, reikalavimus mokyklos vadovui ir mokytojams.

2. Kadetų ugdymas grindžiamas Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Vaiko teisių konvencija, ratifikuota Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 33-807), Netradicinio ugdymo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. V-299 (Žin., 2010, Nr. 30-1400), šia samprata ir kitais teisės aktais, kurių nuostatos atitinka demokratinius bei humanistinius Lietuvos Respublikos švietimo tikslus ir švietimo sistemos principus.

3. Sampratoje vartojamos sąvokos:

Kadetas – vidurinės mokyklos ar gimnazijos mokinys, besirengiantis studijuoti viešojo saugumo palaikymo, krašto apsaugos ar jūreivystės mokslų.

Sausumos kadetų mokykla – kadetų ugdymo sistema savo veiklą grindžianti vidurinė mokykla ar gimnazija, kurioje pagal pagrindinio, vidurinio ugdymo, teisės ir karybos pagrindų programas ugdomi kadetai, besirengiantys studijuoti viešojo saugumo palaikymo ir krašto apsaugos mokslų.

II. KADETŲ UGDYMO TIKSLAI IR PAGRINDINĖS NUOSTATOS

4. Ugdant kadetus siekiama, kad:

4.1. kartu su pagrindiniu ir viduriniu išsilavinimu kadetai įgytų viešajam saugumui palaikyti ir krašto gynybai reikalingų kompetencijų pradmenų;

4.2. kadetai gebėtų savarankiškai spręsti problemas, bendradarbiauti, kritiškai mąstyti, mokėtų mokytis ir tobulėti visą gyvenimą;

4.3. kadetai taptų savo valstybę mylinčiais ir ginančiais piliečiais ir patriotais.

5. Kadetai ugdomi vadovaujantis Tarptautinės rezervo pajėgų ir kadetų asociacijos, Jungtinių kadetų pajėgų ir Kariuomenės kadetų pajėgų organizacijų kadetų ugdymo nuostatomis. Pagrindinės nuostatos:

5.1. kadetų vertybės yra patriotiškumas, pilietiškumas, savigarba ir pagarba, ryžtingumas ir atkaklumas, atsakomybė, kilnumas, padorumas, sąžiningumas, teisingumas, patikimumas, pareigingumas, punktualumas, ištvermingumas;

5.2. kadetai mokosi pilietinio bendravimo, bendradarbiavimo komandoje ir grupėje, ugdosi lyderio savybes;

5.3. kadetai stiprina savo fizinį pajėgumą, sveikatą, mokosi suprasti ir įvaldyti karių taikomojo fizinio rengimo techniką ir taktiką;

5.4. kadetų ugdymas individualizuojamas atsižvelgiant į jų patirtį, asmenines savybes ir gebėjimus;

5.5. skatinama kadeto saviraiška, padedama jam ugdytis atsakomybę už savo gyvenimą,

prasmingai įgyvendinti siekius;

5.6. kadetų įgytos teorinės žinios gali būti įtvirtinamos įvairiose edukacinėse aplinkose: miškuose, fortuose, stacionariose ir mobiliose stovyklose, statutinėse įstaigose, kitų Europos Sąjungos, NATO šalių kadetų ugdymo įstaigose;

5.7. kadetai sudarytomis sąlygomis mokosi spręsti emocines ir bendravimo problemas, įveikti sunkumus, susitelkti, patirti kūrybinio džiaugsmo, estetinius ir pasitenkinimo jausmus;

5.8. kadetams yra itin svarbus fizinis ir psichologinis pasirengimas, atsparumas neigiamiems gyvenimo reiškiniams.

III. KADETŲ UGDYMO TURINYS

6. Sausumos kadetų mokykloje kadetai mokosi pagal pagrindinio, vidurinio ugdymo programas kartu su Teisės ir karybos pagrindų mokymo programa, kurią įregistruoja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka.

7. Atsižvelgiant į programų vykdymo specifiką, ugdymo procesas gali vykti dalį dienos, visą dieną, nepažeidžiant Lietuvos higienos normos HN 21:2011 „Mokykla, vykdanti bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-773 (Žin., 2011, Nr. 103-4858).

8. Sausumos kadetų mokyklos ugdymo planas turi neprieštarauti pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendriesiems ugdymo planams, turi būti suderintas su mokyklos dalyvių susirinkimu (savininku). Bendras mokomųjų dalykų ir atskiram dalykui skiriamų valandų skaičius per visą mokymosi laikotarpį (5–12 klasės) gali skirtis ne daugiau kaip 25 procentais.

9. Mokydamiesi pagal pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį (5–8 kl.) kadetai kartu įgyja karybos pagrindų pradmenų pagal Teisės ir karybos pagrindų mokymo programą: statutų, rikiuotės, žygio dainų. Žygių metu mokiniai supažindinami su karinės taktikos elementais, maskavimosi ir judėjimo būdais, ginklų rūšimis ir sandara, nebylaus valdymo ženklais. Kadetai mokomi komplektuoti kuprinę, paruošti laužavietę, supažindinami su laužų tipais, mokomi juos kurti, naudotis nešiojamuoju navigatoriumi (toliau – GPS), kompasu ir žemėlapiu, statyti būstą (palapinę, palapinsiaustę) ir kita. Teorines žinias kadetai įtvirtina stacionariose stovyklose.

10. Mokydamiesi pagal pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį (9–10 kl.) kadetai kartu įgyja teisės ir karybos pagrindų pagal Teisės ir karybos pagrindų mokymo programą: pradedamas teisės pagrindų kursas, plėtojamos karybos pagrindų žinios, tobulinami fiziniai, praktiniai įgūdžiai. Teorinės karybos pagrindų žinios tikrinamos per praktinius užsiėmimus įvairiose edukacinėse aplinkose.

11. Mokydamiesi pagal vidurinio ugdymo programą kadetai kartu toliau mokosi pagal Teisės ir karybos pagrindų mokymo programą: susipažįsta su konstitucine, darbo, šeimos, civiline, baudžiamąja, administracine, administracinio proceso teise; mokydamiesi karybos pagrindų kadetai mokosi dirbti komandoje, priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę, taip pat tobulina įgūdžius parinkti optimalų ryšio būdą (regimąjį, garsinį, pasiuntiniais, laidinį, radijo), surinkti komandą pagal gebėjimus ir charakterio savybes, paskirstyti vaidmenis, palaikyti gerą psichologinį klimatą; planuoti ir organizuoti, parinkti strategijas skirtingose aplinkose, sudaryti maršrutą, vesti rikiuotę, suteikti pirmąją medicininę pagalbą nukentėjusiajam, parinkti individualią, vietovei pritaikytą, maskuotę; vykdyti sargybą, perduoti negarsinio valdymo signalus ir veikti pagal juos, nustatyti atstumus, nurodyti ir aptikti taikinius, judėti su individualiais butaforiniais ginklais ir be jų, įveikti dirbtines kliūtis, įsikurti ir maitintis lauko sąlygomis, judėti vietovėje su GPS, žemėlapiu ir kompasu, orientuotis vietovėje tamsiu paros metu ir kita.

12. Per neformaliojo švietimo užsiėmimus kadetai užsiima karine taktika, karo topografija, karo medicina, ryšių valdymu, alpinizmu, speleologija, irklavimu-buriavimu,

ginkluote ir šaudyba sportiniais ginklais, šuoliais su parašiutu, kovų menais, jodinėjimu, nardymu. Neformaliojo švietimo veiklas gali rinktis ne tik šios kadetų mokyklos mokiniai, bet ir visi norintys 11–17 metų mokiniai, pristatę Vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a), patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951 (Žin., 2005, Nr. 3-38), jei jų sveikatos patikrinimo išvados dėl fizinės sveikatos būklės leidžia dalyvauti aktyviose, ištvermės ir fizinių jėgų reikalaujančiose veiklose.

13. Dalis Teisės ir karybos pagrindų mokymo programos temų integruojama į pagrindinio ir vidurinio ugdymo dalykų programas: etiką, fiziką, astronomiją, istoriją, biologiją, geografiją, matematiką, chemiją, kalbas, kūno kultūrą, informacines technologijas, technologijas, muziką.

14. Ugdymo procesas planuojamas atsižvelgiant į kadetų amžiaus tarpsnių ypatumus: įgytos vertybinės nuostatos, žinios, mokėjimai, įgūdžiai kaskart plėtojami vis aukštesniu sudėtingumo ir išsamumo lygmeniu, užtikrinamas mokymosi tęstinumas. Nuolat ugdomos kadetų kompetencijos:

14.1. asmeninės: atsakingas elgesys, mokėjimas mokytis, emocijų ir jausmų supratimas ir valdymas, pozityvus mąstymas, rūpinimasis sveika gyvensena, problemų įveikimas ir kita;

14.2. edukacinės: tolerancijos ir bendravimo aplinkos kūrimas rodant iniciatyvumą, veikiant savarankiškai ir atrandant bendraminčių ir kita;

14.3. socialinės: laiko planavimo, saviraiškos, vadybos, mokėjimo bendrauti, dirbti komandoje ir kita.

15. Kadetų pažangos ir pasiekimų vertinimas atitinka bendrojo ugdymo mokyklose Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256 (Žin., 2004, Nr. 35-1150).

16. Kadetams gali būti suteikiami laipsniai vadovauti būriui, skyriui.

IV. KADETŲ MOKYKLOS VEIKLOS ORGANIZAVIMO YPATUMAI

17. Kadetai turi savo simboliką: vėliavą, priesaiką, Kadeto garbės kodeksą, devizą, uniformą, skiriamuosius ženklus. Kadetui numatyta karinė ekipuotė ir ugdymuisi reikalingos priemonės.

18. Į sausumos kadetų mokyklą priimami 11–17 metų geros fizinės sveikatos berniukai ir mergaitės. Mokiniai priimami į 5–12 klases, pagrindinis priėmimas vykdomas į 5 ir 9 klases. Pirmumo teisė suteikiama globojamiems, likusiems be tėvų priežiūros, vienišų motinų ar tėvų vaikams, aukštesnius mokymosi pasiekimus turintiems mokiniams. Stojančiųjų priėmimą vykdo direktoriaus sudaryta priėmimo komisija.

19. Kadetų diena struktūruota taip, kad būtų prasminga pusiausvyra tarp susikaupimo ir atsipalaidavimo, protinės ir praktinės veiklos, judėjimo ir ramybės, klausymosi ir aktyvaus dalyvavimo, stebėjimo ir veiklos.

20. Kiekviena diena prasideda rytine mankšta, rikiuote, vėliavos pakėlimu. Kasdienis ugdymo procesas baigiasi rikiuote, vėliavos nuleidimu. Iki pietų kadetai mokosi pagrindinių bendrojo ugdymo dalykų; po pietų viena valanda skiriama poilsiui ir dvi valandos namų darbų ruošai klasėse padedant dalykų mokytojams ir (ar) klasių vadovams (kuratoriams).

21. Po namų darbų ruošos kadetai lanko neformaliojo švietimo užsiėmimus. Kadetai suskirstomi į būrius, kuriems vadovauja paskirtas instruktorius vadovas. Kiekvienas būrys visą savaitę dalyvauja skirtinguose užsiėmimuose, vykstančiuose skirtingose edukacinėse aplinkose, tačiau kiekvienas iš jų dalyvauja visose neformaliojo švietimo veiklose. Keisdami veiklas, kadetai visapusiškai ugdosi.

22. Neformaliojo švietimo užsiėmimai baigiasi 19 valandą.

23. Kiekvieną šeštadienį kadetų mokyklos kadetams ir visiems pageidaujantiems kitų mokyklų mokiniams organizuojami žygiai, kurių metu jie mokosi taktikos pagrindų (pasalų

rengimo, objektų užėmimo, maskuotės, negarsinių signalų valdymo, maketų sudarymo ir kita), įgyja išgyvenimo lauko sąlygomis, įvairiu paros ir metų laiku įgūdžių.

24. Atostogų metu organizuojamos stacionarios stovyklos, tarptautiniai jaunimo mainai, kuriuose dalyvauja pažangiausi ir aukščiausius pasiekimus turintys kadetai, socialinę atskirtį (dėl ekonominės šeimų padėties) patiriantys vaikai.

25. Į sausumos kadetų mokyklos bendrabutį priimami visi kadetai.

V. REIKALAVIMAI MOKYKLOS VADOVUI IR MOKYTOJAMS

26. Mokyklos vadovas ir mokytojai, dirbantys pagal bendrojo ugdymo programas, turi atitikti reikalavimus, numatytus Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, turėti dalykinę ir pedagoginę kompetenciją.

27. Teisės ir karybos pagrindų mokymo programos karybos pagrindų daliai įgyvendinti paskirtiems mokytojams rekomenduojama turėti atsargos karininko arba atsargos seržanto laipsnį. Šie mokytojai turi nuolat kelti profesinę kvalifikaciją, paisyti profesinių pareigų ir etikos.

28. Tikybos mokytojas, gavęs tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos vadovybės išduotą leidimą mokyti tikybos, turi būti pasiruošęs vesti tikybos pamokas, padėti mokiniams stiprinti tikėjimą, vadovautis krikščioniškosiomis vertybėmis kasdieniame gyvenime.

29. Rekomenduojama, kad mokytojai (instruktoriai), vedantys sportinius užsiėmimus, būtų savo sporto šakos specialistai ar meistrai. Kadetų žygių ir stacionarių stovyklų instruktoriai turėtų būti išklausę vaikų turizmo vadovo kursus.

30. Klasės (grupės) vadovas turi gebėti formuluoti problemas; ieškoti atsakymų; visapusiškai analizuoti idėjas; argumentuoti savo nuomonę; aptarti su ugdytiniais mokomųjų dalykų žinių ir gebėjimų prasmę realaus gyvenimo kontekste; gebėti rūpintis kadetų buitimi ir jų poreikiais, palaikyti drausmę, stebėti, kad kadetų apranga, amunicija ir avalynė būtų tvarkinga, kad jie laikytųsi asmens higienos; gebėti mokyti ugdytinius drausmės, pagarbos, savarankiškumo, atsakomybės prisiėmimo, reflektuoti.

_____